

ΝΙΑΖΙ ΚΙΖΙΛΓΙΟΥΡΕΚ

Η προσοχή του Ερντογάν είναι στραμμένη στις προεδρικές και τοπικές εκλογές του 2019

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου-Δρουσιώτου
antigoni.drousiotou@phileleftheros.com

Το πιο ενδιαφέρον της επίσκεψης του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στην Αθήνα, είναι σύμφωνα με τον Καθηγητή στο Τμήμα Τουρκικών και Μεσανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου Νιαζί Κιζιλγιουρεκ, το ότι οι διαβουλεύσεις με τον Αλέξη Τσίπρα που έγιναν πίσω από τις κλειστές πόρτες συνεχίστηκαν και ενώπιον των Μέσων Ενημέρωσης, με τον Τούρκο Πρόεδρο να διευκρινίζει ότι με την ανακίνηση του θέματος της Λωζάνης δεν αμφισβητεί την εδαφική ακεραιότητα του ελληνικού κράτους, αλλά την πρόθεση να συζητηθούν τα δικαιώματα της μουσουλμανικής μειονότητας. Όπως εξηγεί, η επίσκεψη είχε περισσότερο συμβολική σημασία, ήταν μια διερεύνηση των προθέσεων παρά διαπραγμάτευση πάνω στα μεγάλα ανοικτά ζητήματα.

Συμβολική η επίσκεψη στην Ελλάδα για διερεύνηση προθέσεων

-Τι κρατήσατε από την επίσκεψη του Τούρκου Προέδρου στην Ελλάδα μετά από 65 χρόνια;

Η επίσκεψη του Προέδρου Ερντογάν στην Ελλάδα μετά από τον Πρόεδρο Τζελάλ Μπαγιάρ στις 2 Δεκεμβρίου 1952 είχε τη συμβολική της σημασία. Οι επαφές ξεκίνησαν μέσα σε αρνητικό κλίμα, το οποίο αποτυπώθηκε στις κάμερες κατά τη διάρκεια της συνάντησης των δύο προέδρων. Η θέση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν υπέρ της ανάγκης για «επικαιροποίηση» της Συνθήκης της Λωζάνης προκάλεσε τριγμούς. Ο Προκόπης Παυλόπουλος απάντησε σε υψηλούς τόνους κατά την υποδοχή του Τούρκου Προέδρου, τονίζοντας ότι η Συνθήκη της Λωζάνης είναι αδιαπραγμάτευτη. Αναφερόμενος στην επικαιροποίηση της Λωζάνης, ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν σημείωσε ότι η Τουρκία δεν εποφθαλμιά εδάφη της Ελλάδας αλλά υπάρχουν ανοικτά ζητήματα, όπως τα δικαιώματα της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης.

-Η ατμόσφαιρα στις διαβουλεύσεις Ερντογάν - Τσίπρα;

Ήταν διαφορετική, μια και οι δύο ηγέτες φρόντισαν να τοποθετηθούν εποικοδομητικά. Στην κοινή συνέντευξη Τύπου όμως, σημειώθηκε το εξής πρωτόγνωρο: οι διαβουλεύσεις που προηγήθηκαν πίσω από τις κλειστές πόρτες συνεχίστηκαν και ενώπιον των Μέσων Ενημέρωσης. Κατά τη γνώμη μου, αυτό ήταν και το πιο ενδιαφέρον στιγμιότυπο της επίσκεψης. Ο κ. Ερντογάν διευκρίνισε ότι με την ανακίνηση του θέματος της Λωζάνης δεν αμφισβητεί την εδαφική ακεραιότητα του ελληνικού κράτους, αλλά την πρόθεση να συζητηθούν τα δικαιώματα της μουσουλμανικής μειονότητας.

-Γιατί καμία αναφορά στις παραβιάσεις του εναέριου χώρου αλλά και της ΑΟΖ;

Διότι δεν υπάρχει περίπτωση να σταματήσουν. Πρόκειται για διαφωνία μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας ως προς το δίκαιο της θάλασσας. Η Τουρκία δεν αναγνωρίζει και δεν δέχεται την προέκταση των 12 μιλίων και αμφισβητεί τη Συνθήκη της θάλασσας. Αλλά και στον εναέριο χώρο αναγνωρίζει μόνο 6 μίλια, γι' αυτό θεωρεί ότι δεν παραβιάζει τον ελληνικό εναέριο χώρο. Αυτό έχει να κάνει με το πακέτο του Αιγαίου που είναι άλυτο μέχρι τώρα. Θα μπορούσαν όμως να υπάρξουν μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης, για παράδειγμα οι πτήσεις να γίνονται χωρίς οπλισμό κ.λπ.

Δεν θα κάνει πίσω στην παρουσία στρατού

-Η επίσκεψη στη Δυτική Θράκη ήταν κομβικό σημείο;

Κάποιοι στην Ελλάδα το θεωρούσαν πολύ μεγάλο θέμα, εγώ προσωπικά όχι. Είδαμε ότι δεν υπήρξαν προκλητικές κινήσεις. Εξάλλου βελτιώθηκε πολύ η κατάσταση της μειονότητας μετά από την ένταξη της Ελλάδας της ΕΕ. Τέθηκε το θέμα ο Μουφτής να μην διορίζεται από την Ελληνική Κυβέρνηση αλλά να εκλέγεται.

-Τι δείχνει το ότι δεν κατάφεραν να καταλήξουν σε κοινό ανακοινωθέν;

Η επίσκεψη του κ. Ερντογάν είχε περισσότερο συμβολική σημασία. Δεν νομίζω να είχαν καν προσπαθήσει για κοινό ανακοινωθέν. Ήταν μια επίσκεψη για διερεύνηση των προθέσεων.

-Το Κυπριακό πώς το είδατε;

Αυτό που ανέμεναν ελληνική και ελληνοκυπριακή πλευρά ήταν τα ανοίγματα από την Τουρκία στα θέματα ασφάλειας και εγγυήσεων. Αυτό που ακούσαμε όμως από τον κ. Ερντογάν ήταν μια γενική τοποθέτηση ότι το Κυπριακό πρέπει να λυθεί.

ΧΑΣΜΑ ΕΠΟΙΚΩΝ - ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΩΝ

-Η Ισλαμοποίηση είναι ο Δούρειος Ίππος των κατεχομένων;

Γίνεται μια εκστρατεία από το κόμμα της Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης και έχουν κτιστεί περισσότερα τζαμιά από σχολεία. Μέχρι τώρα η Τουρκοκυπριακή κοινότητα αντιστέκεται γιατί είναι η πιο κοσμική μουσουλμανική κοινότητα του κόσμου. Όμως διαμορφώνονται παράλληλες κοινότητες, από τη μια οι κοσμικοί Τουρκοκύπριοι και από την άλλη οι έποικοι σουνίτες ισλαμιστές των οποίων η επιρροή μεγαλώνει. Η νέα γενιά, τα παιδιά των εποίκων εκπαιδεύονται σε ένα σύστημα που παίρνει ισλαμικό χαρακτήρα μέρα τη μέρα και έτσι μεγαλώνει το χάσμα μεταξύ Τουρκοκυπρίων και εποίκων.

Είναι γεγονός ότι η προσοχή του Ερντογάν είναι στραμμένη στις προεδρικές και τοπικές εκλογές του 2019. Προσπαθεί να συσπειρώσει τις εθνικιστικές ομάδες και κόμματα για να τον στηρίξουν, έτσι δύσκολα θα κάνει ανοίγματα στα θέματα εγγύησης και ασφάλειας. Σίγουρα η Τουρκία δεν θα δεχτεί λύση με μηδέν στρατό, όμως ένα θέμα που μπορεί να διαπραγματευτεί και τίθεται στο πλαίσιο Γκότερες είναι να τερματιστεί η συνθήκη εγγυήσεων με ένα άλλο μηχανισμό παρακολούθησης της λύσης, όμως δεν βλέπω να τερματιστεί η παρουσία της ΤΟΥΡΔΥΚ που είναι 650 Τούρκοι στρατιώτες. Ο Ερντογάν σε αυτό δεν θα κάνει πίσω. Γι' αυτό πρέπει η ελληνοκυπριακή πλευρά να αποφασίσει αν θα επιμείνει σε μηδέν στρατεύματα ή αν θα δεχτεί 650 Τούρκους στρατιώτες.

-Τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών μιλούν για απόσυρση όλων των ξένων στρατευμάτων.

Ναι, αλλά άλλο ο τουρκικός στρατός και άλλο ΕΛΔΥΚ και ΤΟΥΡΔΥΚ που είναι στα πλαίσια της Συνθήκης της Συμμαχίας.

-Η Τουρκία είναι έτοιμη να κάνει το βήμα, διότι συνεχώς κάποιες εκλογές θα περιμένουν;

Δεν αποκλείω η Τουρκία να κάνει κάποια βήματα στο Κυπριακό, δεδομένο ότι η χώρα έχει αποτύχει σε όλα τα μέτωπα της εξωτερικής της πολιτικής. Με την επίλυση του Κυπριακού μπορεί ξανά να βελτιώσει τις σχέσεις της με την Ευρωπαϊκή Ένωση και να μπει στο χάρτη της πολιτικής της ενέργειας στην περιοχή. Βλέπω κίνητρα για κάποια ανοίγματα, αλλά αν αυτά τα ανοίγματα θα ικανοποιήσουν την ελληνοκυπριακή πλευρά, παραμένει ερωτηματικό.

Το παιχνίδι επίρριψης ευθυνών και η εικόνα του άλλου δεν παίζουν πια κανένα ρόλο. Είτε φταίει η τουρκοκυπριακή πλευρά είτε η ελληνοκυπριακή ή τουρκική δεν έχει κανένα άμεσο αποτέλεσμα. Τα γεωπολιτικά συμφέροντα των κρατών σε μια τόσο μεγάλη χώρα όπως την Τουρκία είναι τέτοιας φύσεως, που κανείς δεν θα δημιουργήσει προβλήματα στις σχέσεις του με την Τουρκία επειδή φταίει στο Κυπριακό. Πρέπει εμείς να εργαστούμε προς τη λύση, να φτάσουμε στο τέλος και όχι να βάλουμε την Τουρκία στην καρέκλα του κατηγορουμένου.

-Ένας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν με τα τόσα εσωτερικά και εξωτερικά προβλήματα, με την τουρκική λίρα να διολισθαίνει, γιατί να θέλει να λύσει το Κυπριακό;

Ακριβώς γι' αυτούς τους λόγους που λέτε, επειδή η Τουρκία βρίσκεται σε αυτή τη δυσμενή συγκυρία. Για παράδειγμα με τη λύση θα ανοίξουν τα κλειστά κεφάλαια των ενταξιακών της διαπραγματεύσεων και θα κερδίσει στην πολιτική της ενέργειας. Εκτός από διάδρομος θα είναι και μια αγορά.

Λάθος ο τρόπος που ο Ακιντζί παρουσίασε το αδιέξοδο

-Οι «εκλογές» στα κατεχόμενα στις 7 Ιανουαρίου θα παίξουν καθοριστικό ρόλο για την επόμενη μέρα του Κυπριακού;

Όχι άμεσα, διότι ο κ. Ακιντζί θα είναι ακόμα εκεί. Όμως η σύνθεση της «Βουλής» και ταυτόχρονα οι πολιτικές δυνάμεις που θα αναπτυχθούν θα μας δώσουν μια ένδειξη ποιος θα είναι ο νέος ηγέτης το 2020 που τερματίζεται η θητεία του κ. Ακιντζί. Η γνώμη μου είναι ότι με τον Μουσταφά Ακιντζί τερματίζεται και η εποχή του τελευταίου Τουρκοκύπριου ηγέτη που μπορεί να διαπραγματευτεί στη βάση της ομοσπονδίας. Άρα αυτές οι «εκλογές» έχουν τη σημασία τους για να δούμε τι εκτόπισμα θα έχουν οι δυνάμεις που στηρίζουν ομοσπονδία.

-Τι προβλέπετε;

Ότι θα μειωθεί η συνολική στήριξη των δυνάμεων υπέρ της λύσης, λόγω απογοήτευσης των Τουρκοκυπρίων. Ο τρόπος με τον οποίο παρουσίασε το αδιέξοδο στο Κραν Μοντάνα ο κ. Ακιντζί ήταν λάθος, λέγοντας ότι οι Ελληνοκύπριοι δεν είναι έτοιμοι για λύση. Αυτό ενίσχυσε πάρα πολύ τις δυνάμεις της απόρριψης.

-Το έκανε για να καλύψει δικές του αδυναμίες;

Το έκανε για να δικαιωθεί ο ίδιος, όμως το αποτέλεσμα αυτής της ενέργειας ήταν η ενίσχυση των εθνικιστικών κομμάτων.

-Τα παραδοσιακά κόμματα κρατούν τα ποσοστά τους;

Σίγουρα το Κόμμα της Εθνικής Ενότητας του Χουσεΐν Οζγιουργκιούν παραμένει πρώτο, μεγάλη ζημιά φαίνεται ότι θα δεχτεί ο Σερτάρ Ντενκτάς του Δημοκρατικού Κόμματος.

-Οι δημοσκοπήσεις τον δείχνουν εκτός «Βουλής».

Νομίζω ότι τελικά θα μπει στη «Βουλή». Καινούργια στοιχεία σε αυτές τις εκλογές είναι το ότι το Κόμμα του Λαού του Κουτρέτ Οζερούι το οποίο πρώτη φορά κατεβαίνει σε εκλογές θα μπει στη «Βουλή». Άλλο καινούργιο στοιχείο είναι ότι πρώτη φορά το Κόμμα της Αναγέννησης των εποίκων κατεβαίνει στις «εκλογές» προσπαθώντας να συγκεντρώσει το 5%. Μπορεί σε αυτή τη φάση να μην τα καταφέρει, όμως ξεκινά μια αρχή με μακρό δρόμο.

-Αν εκλεγεί το κόμμα των εποίκων, τότε αλλάζει δημογραφικά το πολιτικό σκηνικό με μη αμιγώς Τουρκοκύπριους πολιτικούς;

Πολύ σωστά το λέτε, η αλλαγή που έχει γίνει στο επίπεδο της δημογραφίας θα αντανακλάται και στην πολιτική πολύ πιο έντονα. Όσο περνά ο καιρός, ο χρόνος δημιουργεί τετελεσμένα και στις δύο κοινότητες. Εμπεδώνεται μέρα με τη μέρα η ιδέα της μόνιμης διχοτόμησης της Κύπρου, γι' αυτό περνάμε μια πολύ δύσκολη και κρίσιμη φάση του Κυπριακού.

-Πάντα ακούμε για κρίσιμες φάσεις.

Όμως εδώ πια γίνονται πράγματα επί του εδάφους που μερικά χρόνια μετά θα είναι αργά, όση καλή θέληση κι αν θα έχουμε. Καλό θα ήταν οι πολιτικές δυνάμεις των Ελληνοκυπρίων να επισκέπτονται τα κατεχόμενα όσο πιο συχνά μπορούν, για να δουν πώς μεταμορφώνεται το άλλο μισό της Κύπρου. Έχει μεγάλη σημασία να έχουμε σαφή γνώση του τι γίνεται στην άλλη πλευρά.